

TRƯỜNG THPT ĐỖ ĐĂNG TUYẾN.
Giáo viên thực hiện: Nguyễn Thị Nguyệt
Tiết PPCT: 4

Bài 3. SỬ DỤNG BẢN ĐỒ TRONG HỌC TẬP VÀ ĐỜI SỐNG, MỘT SỐ ỨNG DỤNG CỦA GPS VÀ BẢN ĐỒ SỐ TRONG ĐỜI SỐNG

(Thời lượng thực hiện: 01 tiết)

I. MỤC TIÊU

1. Về kiến thức

- Trình bày được cách sử dụng bản đồ trong học tập môn Địa lí và trong đời sống.
- Nêu được khái niệm, nguyên lí hoạt động và một số ứng dụng của GPS và bản đồ số trong đời sống.
- Vận dụng được bản đồ, GPS và bản đồ số để xác định vị trí, tìm đường và giải quyết một số tình huống thực tiễn.

2. Về năng lực

*** Năng lực chung:**

- Tự chủ và tự học: Chủ động tìm hiểu, khai thác thông tin từ SGK và các nguồn học liệu để hoàn thành nhiệm vụ học tập.
- Giao tiếp và hợp tác: Trao đổi, thảo luận, phối hợp với bạn học để giải quyết nhiệm vụ; trình bày và bảo vệ ý kiến của bản thân.
- Giải quyết vấn đề và sáng tạo: Vận dụng kiến thức về bản đồ, GPS và bản đồ số để giải quyết các tình huống thực tiễn.

*** Năng lực đặc thù:**

- Nhận thức khoa học địa lí: Trình bày được cách sử dụng bản đồ trong học tập và đời sống; nêu được nguyên lí hoạt động và ứng dụng của GPS, bản đồ số.
- Tìm hiểu địa lí: Khai thác thông tin từ bản đồ, GPS và bản đồ số để xác định vị trí, tìm đường và thu thập thông tin địa lí.
- Vận dụng kiến thức, kĩ năng địa lí: Sử dụng bản đồ, GPS và bản đồ số để giải quyết một số tình huống học tập và thực tiễn.

*** Tích hợp phát triển năng lực số:**

- **1.1.TC2a:** Tìm kiếm, lựa chọn và khai thác thông tin số.
- **2.1.TC2a:** Tạo sản phẩm học tập số.
- **2.2.TC2a:** Chia sẻ, trình bày và trao đổi sản phẩm học tập trên môi trường số.

3. Phẩm chất

- Chăm chỉ: Chủ động tìm hiểu và tích cực tham gia các hoạt động học tập; có ý thức rèn luyện kĩ năng sử dụng bản đồ, GPS và bản đồ số.
- Trách nhiệm: Sử dụng bản đồ, GPS, bản đồ số và các công cụ AI đúng mục đích, an toàn, hiệu quả; có ý thức bảo vệ dữ liệu cá nhân và tôn trọng quy định khi khai thác thông tin trên môi trường số.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên

- Giáo án, SGK Địa lí 10, SGV Địa lí 10.
- Máy tính, máy chiếu hoặc tivi kết nối Internet.
- Điện thoại thông minh có cài đặt ứng dụng Google Maps, Google Earth hoặc ứng dụng bản đồ số khác.
- Một số bản đồ (bản đồ hành chính Việt Nam, bản đồ giao thông, bản đồ du lịch,...).

2. Học sinh

- SGK Địa lí 10, vở ghi, đồ dùng học tập.

- Điện thoại thông minh hoặc máy tính bảng (nếu có) có kết nối Internet và cài đặt ứng dụng Google Maps, Google Earth hoặc ứng dụng bản đồ số tương đương.

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Hoạt động 1: Khởi động

a) *Mục tiêu:* Tạo hứng thú học tập và khơi gợi nhu cầu tìm hiểu về cách sử dụng bản đồ, GPS và bản đồ số trong học tập và đời sống. Hình thành tình huống có vấn đề để dẫn dắt vào bài học.

b) *Nội dung:* Học sinh quan sát tình huống thực tế, thảo luận và trả lời câu hỏi của giáo viên. phá vai trò của môn Địa lí trong học tập và cuộc sống.

c) *Sản phẩm:* Câu trả lời của học sinh.

d) *Tổ chức thực hiện:*

- **Chuyển giao nhiệm vụ:** Giáo viên đưa ra tình huống: Cuối tuần, lớp em tổ chức tham quan Khu du lịch Tràng An (Ninh Bình). Trên đường đi, xe đưa đoàn đến một ngã ba nhưng biển chỉ dẫn bị che khuất sau cơn bão. Tài xế không biết nên rẽ theo hướng nào để đến đúng điểm tham quan. Trong khi đó, một bạn học sinh lấy điện thoại ra và chỉ sau vài giây đã xác định được tuyến đường nhanh nhất để cả đoàn tiếp tục hành trình.

Giáo viên yêu cầu học sinh thảo luận theo cặp và trả lời câu hỏi: *Theo em, vì sao chỉ với một chiếc điện thoại thông minh, bạn học sinh trong tình huống có thể nhanh chóng xác định được vị trí và tìm ra tuyến đường phù hợp để đến đúng điểm đến?*

- **Thực hiện nhiệm vụ:** Học sinh suy nghĩ cá nhân, trao đổi với bạn cùng bàn và thống nhất câu trả lời.

- **Báo cáo, thảo luận:** Giáo viên mời một số học sinh trình bày ý kiến. Các học sinh khác nhận xét, bổ sung và chia sẻ thêm những trải nghiệm thực tế khi sử dụng Google Maps hoặc các ứng dụng bản đồ số.

- **Kết luận, nhận định:** Giáo viên nhận xét câu trả lời của học sinh và dẫn dắt: *“Trong cuộc sống hiện đại, bản đồ giấy không còn là công cụ duy nhất giúp chúng ta xác định vị trí hay tìm đường. Sự phát triển của GPS và bản đồ số đã mang lại nhiều tiện ích trong học tập, giao thông, du lịch và nhiều lĩnh vực khác. Vậy làm thế nào để sử dụng bản đồ hiệu quả? GPS hoạt động ra sao? Bản đồ số được ứng dụng như thế nào trong đời sống? Chúng ta sẽ cùng tìm hiểu trong Bài 3”*

Hoạt động 2: Hình thành kiến thức mới

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu về sử dụng bản đồ trong học tập địa lí và đời sống

a) *Mục tiêu:* Biết sử dụng các bản đồ trong học tập Địa lí và 1 số bản đồ thông dụng, cần thiết trong đời sống.

b) *Nội dung:* Dựa vào thông tin trong mục 1 SGK và atlas Địa lí Việt Nam để hiểu và xác định các cách sử dụng bản đồ trong học tập Địa lí và đời sống

c) *Sản phẩm:* Câu trả lời của học sinh.

d) *Tổ chức thực hiện:*

- **Chuyển giao nhiệm vụ:** GV đưa ra câu hỏi:

+ Dựa vào Atlas địa lí Việt Nam, em hãy cho biết ở nước ta, thời gian nào trong năm sẽ có bão và bão hoạt động mạnh nhất vào tháng mấy?

+ Để trả lời được câu hỏi này, em cần biết gì về bản đồ trong Atlas Địa lí VN?

+ Khi học sinh trả lời câu hỏi, GV sẽ dẫn dắt, tổng hợp các bước cần thiết để sử dụng bản đồ trong học tập môn Địa lí.

- **Thực hiện nhiệm vụ:** GV hướng dẫn HS thực hiện nhiệm vụ, học sinh dựa vào Atlas để trả lời câu hỏi, từ đó rút ra kết luận để trả lời được câu hỏi này thì cần biết những vấn đề gì về bản đồ?

- **Báo cáo, thảo luận:** HS kết hợp mục 1 SGK để hoàn thiện câu hỏi 2. GV chỉ định 1 vài học sinh đọc nội dung tổng hợp được.

- **Kết luận, nhận định:** GV tổng hợp, chốt kiến thức ghi bài.

Nội dung ghi bài

Sử dụng bản đồ trong học tập và đời sống

Xác định rõ nội dung, yêu cầu của việc đọc bản đồ.

Chọn bản đồ phù hợp với nội dung cần tìm hiểu.

Hiểu được các yếu tố cơ bản của bản đồ như: tỉ lệ bản đồ, kí hiệu bản đồ, phương pháp biểu hiện các đối tượng địa lí trên bản đồ, ...

Tìm hiểu kĩ bảng chú giải của bản đồ

Xác định mối quan hệ giữa các đối tượng địa lí trên bản đồ.

Khi đọc bản đồ để giải thích một hiện tượng địa lí nào đó cần phải đọc các bản đồ có nội dung liên quan để phân tích, so sánh và rút ra nhận định cần thiết.

Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu về một số ứng dụng của GPS và bản đồ số trong đời sống

a) Mục tiêu:

- Biết và có thể sử dụng các ứng dụng của GPS và bản đồ số trong đời sống.

- Tích hợp phát triển năng lực số và AI: **1.1.TC2a; 2.1.TC2a; 2.2.TC2a**

b) Nội dung: Trả lời câu hỏi GPS và bản đồ số là gì? Xác định các lĩnh vực đang ứng dụng các tính năng của GPS và bản đồ số. Thực hành tìm vị trí của 1 đối tượng bằng bản đồ số.

c) Sản phẩm: Poster/Infographic số của các nhóm.

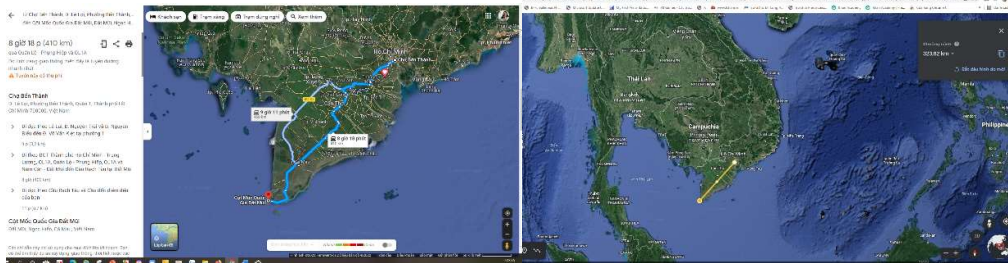
d) Tổ chức thực hiện:

Nhiệm vụ 1:

- **Chuyển giao nhiệm vụ:** GV đặt câu hỏi, giảng giải và hướng dẫn học sinh trả lời câu hỏi thế nào là GPS và bản đồ số là gì?

+ GV yêu cầu HS thực hành xác định vị trí, tìm đường đi như trong hoạt động khởi động.

+ Ví dụ: Em hãy xác định để đi từ TP.HCM đến mũi Cà Mau – cực nam của đất nước thì hành trình của chúng ta sẽ đi qua những tuyến đường nào, quãng đường bao xa và cần bao nhiêu thời gian?

Thực hiện nhiệm vụ: HS thực hiện nhiệm vụ, thực hành tùy vào ứng dụng trên điện thoại, máy tính bảng của cá nhân hoặc nhóm bạn (có thể sử dụng GOOGLE MAP, GOOGLE EARTH,...)

- **Báo cáo, thảo luận:** GV cho 2 HS xung phong báo cáo kết quả thực hành để đối chiếu.

- **Kết luận, nhận định:** GV tổng hợp kiến thức.

Nhiệm vụ 2:

- **Chuyển giao nhiệm vụ:** GV trình chiếu các đoạn video, yêu cầu học sinh theo dõi và trả lời câu hỏi: **GPS ngoài định vị và tìm đường còn được ứng dụng trong các lĩnh vực nào?**

Thực hiện nhiệm vụ: HS xem video, trả lời câu hỏi.

- **Báo cáo, thảo luận:** GV chỉ định HS trả lời câu hỏi.

- **Kết luận, nhận định:** GV tổng hợp kiến thức, hướng dẫn thông tin ghi bài.

Nội dung ghi bài

2. Một số ứng dụng của GPS và bản đồ số trong đời sống

- GPS hay hệ thống định vị toàn cầu là hệ thống xác định vị trí của bất kỳ đối tượng nào trên bề mặt trái đất thông qua hệ thống vệ tinh.
- Bản đồ số truyền tải, giám sát các tính năng của GPS.
- GPS và bản đồ số dùng để dẫn đường, quản lý và điều hành sự di chuyển của các đối tượng có gắn thiết bị định vị với các chức năng như xác định điểm cần đến, quãng đường di chuyển, tính km đã di chuyển và cước phí cho xe buýt, xe taxi, xe công nghệ, ... chống trộm cho các phương tiện, ứng dụng rộng rãi trong giao thông, đo đạc khảo sát, nông nghiệp, quân sự, khí tượng,

Hoạt động 3: Luyện tập

- a) *Mục tiêu:* Củng cố lại kiến thức bài học
- b) *Nội dung:* HS trả lời câu hỏi: Em đã và đang sử dụng các ứng dụng nào của GPS? Nêu ví dụ cụ thể.
- c) *Sản phẩm:* Kết quả ghép nối kiến thức của trò chơi.
- d) *Tổ chức thực hiện:*
- **Chuyển giao nhiệm vụ:** GV đặt câu hỏi: Em đã và đang sử dụng các ứng dụng nào của GPS? Nêu ví dụ cụ thể.
- **Thực hiện nhiệm vụ:** HS trả lời câu hỏi.
- **Báo cáo, thảo luận:** HS xung phong trả lời câu hỏi, nêu cụ thể mình đã sử dụng các ứng dụng GPS như thế nào.
- **Kết luận, nhận định:** GV đánh giá kết quả, tổng kết hoạt động.

Hoạt động 4: Vận dụng

- a) *Mục tiêu:* Phát triển năng lực của học sinh thông qua vận dụng kiến thức, kỹ năng vào thực tiễn.
- b) *Nội dung:* Trả lời câu hỏi
- c) *Sản phẩm:* Câu trả lời của học sinh.
- d) *Tổ chức thực hiện:*
- **Chuyển giao nhiệm vụ:** Thiết kế 1 tour du lịch đến 1 địa điểm nào đó mà em yêu thích thông qua Google Earth.
- **Thực hiện nhiệm vụ:** HS về nhà thực hiện nhiệm vụ, ghi lại thông tin, nếu có thể thiết kế thành clip ngắn càng tốt.
- **Báo cáo, kết luận:** thực hiện vào tiết thực hành.

IV. HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- Học bài cũ, trả lời câu hỏi SGK.
- Hoàn thành câu hỏi phần vận dụng.
- Chuẩn bị bài mới. Bài 4: Sự hình thành Trái Đất, vỏ Trái Đất và vật liệu cấu tạo vỏ Trái Đất.